

ORDINACIONS DE GIRONA DE L'ANY 1358¹

PER

JAUME CODINA
SABÍ PERIS

INTRODUCCIÓ

L'Arxiu Històric Municipal de Sant Feliu de Guíxols conserva, entre la seva riquíssima documentació, unes ordinacions de la ciutat de Girona, de l'any 1358, fins avui inèdites. Segons que explica l'encapçalament del mateix document, els representants municipals d'aquella vila sol·licitaren un model dels gironins, que els feren arribar una còpia de les ordinacions presents. Que la intenció dels guixolencs era de fer servir les ordinacions de Girona com a model per a Sant Feliu tot fent-hi les adaptacions necessàries, ho demostra el fet que hom corregís el text mateix remès ampliant-lo explícitament amb referències locals com aquesta:

Item, que nul hom [estrayn], de qualque condicion sia, no gos portar [dins la vila de Sant Faliu] [...].

O bé la cita del port guixolenc de Calaçans com a únic punt autoritzat per a escorxar bestiar cavallar, que a Girona era el riu Güell.

Les esmenes introduïdes en el text corresponen, doncs, a un escrivà de Sant Feliu. Són poques i de fàcil comprensió.

Pel que fa al contingut de les ordinacions en si, la nostra intenció només és de donar a conèixer aquest important document, desconegut fins avui. Ens limitem, per tant, a oferir-ne la transcripció del text sense efectuar-ne cap valoració crítica —llevat la de la seva evident importància històrica intrínseca—, tasca que esperem que serà duta a felicitat per especialistes en aquests temes.

¹ Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols, Secció I, lligall 148.

ORDINACIONS

Fol.1

Venerabili baiulo ville Sancti Ffelicis Guixellensis vel eius locumtenenti.

Fol. 1v

Venerabili baiulo ville Sancti Ffelicis Guixellensis vel eius locumtenenti, Petrus Alberti, baiulus Gerunde, salutem prosperam et felicem. Vobis harum serie patefiat quod ad instanciam juratorum dicte ville fuerunt scripte et ab originali curie nostre sumpte ordinaciones et banna in presenti quaterno scripte et inserte. Et eedem per nos ad venerabilium juratorum civitatis Gerunde seu de mandato nostro extiterunt per eandem civitatem preconizate et publice proclamate et ipsas tam jurati presentes dicte civitatis quam preteriti ordinarunt et ordinari et ab ipsis decinhere et eas mutare consueverunt prout eis visum est ad utilitatem civitatis jamdicte et rei publice eiusdem expedire et easdem ordinacione(s) statuta et banna sic per dictos juratos ordinata et facta baiulus Gerunde servari facit et exequi tenetur et totaliter percomplere. In quorum testimonium presentes fieri et in eis dictas ordinaciones intercludi jussimus sigillo nobis comissi officii munitas. Datum Gerunde die XX° marcii anno a Nativitate Domini M CCC LVIII°.

Fol. 2

Aquests són los bants los qual(s) ordinaren e ffaeren cridar los honrats Jurats de la Ciutat de Gerona, qui comensaren en lo mes de janer de la Nativitat de Nostre Se(n)yor M CCC L VIII.

Oiats-ho tothom, qu'us fa hom a'ssaber de part del senyor Rey pare eledeguia administrador de l'alt senyor infant en Johan, primogènit del dit senyor Rey, Duch de Gerona e Comte de Cervera, a raquesta e a ordinació dels honrats jurats de la ciutat de Gerona, que tots bants e penes, qui a ordinació e a raquesta dels jurats passats de la dita Ciutat ne per los jurats qui ara l'any passat són estats per la Cort posats ne ordinats tro al die de vuy, sien revocats, sals aquests que deiús se seguexen ne's seguiran per avant.

De no portar armes²

Primerament, que nuyl hom estranyer o privat, a caval e a peu, de qualque condicion sia, no gos portar per Gerona de nits ne de dies costa-

² Hi ha un petit dibuix molt elemental, com tots els que anirem anotant.

ler ne spasa ne maneres ne penat ne altres armes, levat coltel de mida qui haia II palms de cana de ferruça, ne baston emplomat ne ab fferra ne altres armes. E qui contra farà pagarà per bant de dies V sous e de nits XX sous e perdrà les armes. E en aquest bant no sia entès hom qui entre en Girona o n'ischa a peu o cavalcant.

Fol. 2 v.

Emperò si alcun hom caurà en lo dit bant dar fermança dins la Ciutat, que'l saig los haia a sseguir a casa de la fermança; e si lo saig no ho volia fer, en aquell cars aquel qui seria cahut en lo dit bant no sia tengut de pagar aquel bant ne de perdra les armes e sia puys destret.

Item, que negun hom qui port spasa ne coltel de mida o més de mida nuus o tretz de nits, que perden les armes e pach per cascuna vegada per pena e per bant LX sous.

De no portar pilota

Item, que negun no gos portar pilota de plom ne d'altre metay ne neguna altra cosa de fferra³ ne de metay de què's pogués ffer colp, axí con de plomade. E si ho ffa, que pach per bant per quiscuna vegada XX sous. E si la geta contra altra, C sous o estiga pres aytants dies com ha sous en lo bant si pagar no'ls porà.

De no gitar pera

Item, qui portarà pera e la gitarà contra altra pagarà per pena e per bant e per quiscuna vegada XX sous. E en assò on entenen infants menors de XV anys.

Del bant del lum

Fol. 3

Item, que nuyl hom de nits pus lo seyn del ladra haia sonat, no gos anar menys de lum. E qui contrafarà caurà en pena e en bant de XII diners. E en assò no són enteses fembres ne infants menors de XV anys.

De no portar escone ne balesta ne lança ni escut de nits⁴

Item, que nuyl hom no gos portar per Girona de nits balesta ne lança ne escona ne escut ne ast ne day de fferra; e aquel qui o farà pagarà per pena e per bant e per cascuna vegada CC sous, si doncs no ho

³ de (ratllat).

⁴ Dibuib.

fahia entrant en la Ciutat o toquant a porta de negun qui ab el deia anar. E qui portarà de nits per la dita ciutat balesta tesa pach per quascuna vegada CC sous per pena e per bant.

De metre agoyt

Item, que negun hom de caval o de peu no gos metre agoyts ne ffer metre dins la ciutat e batlia de Gerona. E qui contrafarà⁵ serà cahut en pena de C morabatins quiscun e per quiscuna vegada.

Qui veu altre en agoyt

Item, que tot hom qui vey a estar altre en agoyt dins la ciutat e batlia de Gerona, meta son de via fora sotz pena de LX sous per quiscuna vegada contra cel qui estarà en agoyt.

Fol. 3 v

De ffer barbes de pèl

Item, que nul hom [estrayn]⁶, de qualque condicion sia, no gos portar [dins la vila de Sent Faliu]⁷ de nits ne de dies barbes fetes de cabeys ne de pèls ne d'altres coses manlevadisses, sinó aquelles que Déus lus ha fetes naturalment, sots pena de XX sous a quiscun e per quiscuna vegada. E qui no'ls pot pagar estarà aytants dies en la preson con ha sous en lo bant. Ni encara negun no's gos mescarar ne mudar de neguna color la cara, sots la pena demont dita.

Item encara més, que nuyl hom de qualque condició sia no gos parlar de dies ni de nits sinó ab cara descuberta, sots la pena demont dita.

De no portar lança

Item, que nuyl hom estrany qui cavalch sobre caval o rossin d'armes, si donchs no portaria les armes de son senyor anant ab el e'n altra guisa, no gos portar lança ab lo fferra devant en man dins la ciutat de Gerona. E qui contra farà perdrà la lança e per pena V sous.

De no portar fferra de lança ni d'escona devant

Item, que nuyl hom qui entra o ischa en Gerona ab lança o ab escona no gos portar lo fferra devant. E qui contra farà perdrà la lança e la escona, e per pena XII diners.

⁵ *fe* (ratllat).

⁶ Sobrelíneat.

⁷ Sobrelíneat.

Item, que negun hom no gos cavalcar per la Ciutat en bèstia si donchs no portaria fren o esquela o sonays, sots pena de XII diners, o que haia a cridar «garagara».

Fol. 4

De axir a son de «Via fora»

Item, que tot hom que hoys son de qualsque persones ne de via fors en la Ciutat o en lurs burchs d'aquella, de nits ne de dies, que encontinent hi isca ab ses armes e córrega en aquella part un serà la brega o'l via fors e encals los mals feytós dins la Ciutat e térmens e batlia de quella tro sien preses o encloses. E açò mana lo batle sots pena de XX sous. E que dins la Ciutat tot hom faça trer lum per les portes o per les finestres durant lo dit son, sots⁸ pena de II sous.

De tenir apareyades ses armes

Item, que tot hom de la Ciutat, de qualque condicion o estament sia, deia tenir apareyades ses armes de nitz e de dies, sotz pena de XX sous, en guissa e en manera que de continent con hoïssen son poguessen axir apareyats là un hoïssen negunes barayes demals feytós e aquells qui fugeran pendre o encalsar si fer'o poran.

De les cadenes a levar

Item, que quiscun sotz pena de X sous en sa ffrontera tenga apareyades les cadenes, en guisa que si hoyen bregua o via ffor les puyen metre e les leven en continent. Açò entenen a dir quant en la dita Ciutat haia compa(n)yes de cavalers.

Fol. 4 v

De no portar armes los clergues ne lurs compa(n)yes

Item, notificam que'l senyor Rey ha ffeta provision ab letra sua que negun hom qui sia clerga o de compa(n)ya lur o altra persona que port corona no haia licència del senyor Rey de portar armes de deffensió de lur cors, no port per la Ciutat o batlia de Gerona negunes armes entrò que haia assegurat en poder del dit batle ab fermançes de persones legues de la Ciutat, sots pena de C morabatins, per tal que no'n don dampnatge per les dites armes aportar a negun.

⁸ d (ratllat).

De trer coltel o espasa

Item, que tot hom qui trascha espase, coltel o maneres o altres armes contra altres dins la Ciutat o'ls bruchs d'aquella, que sol per lo trer en cars que nuyl hom no naffre pac per pena e per bant LX sous per quascuna vegada. E si pagar no'ls porà estarà LX dies pres en la carçeleria del senyor Rei.

Fol. 5

De no ffer fahena en ffestes

Item, que nuyl hom no faça fahena en les festes qui són apropiades a Nostre Senyor Déus e a Madona Sancta Maria e dels seus Sancts, axí com són los dicmenges e festes de Madona Sancta Maria e dels apòstols e d'evangelistes, com Tots Sancts, axí que negun no y gos fer tirar bigues ne negunes altres obres fer ni encara regar en les ortes ne ffer neguna altra fahena en la orta entrò la vespra haia sonat. E qui contra farà pagarà per pena e per bant II sous per quascuna vegada.

De no dir mal de Déu ne de Madona Sancta Maria

Item, que negun hom no diga mal de Déu ne de Madona Sancta Maria ne de Sants ne de Santes en joch ne fora joch. E qui contrafarà pagarà cascun e per quiscuna vegada L sous. E qui pagar no'ls porà serà somorgoyat per III vegades al quàcol dels molins axí com és acostumat.

De les bèsties carregades a les festes

Item, que nuyl hom aytambé dins con de forà no meta ne fassa metre ne trasque ne faça traer de Gerona neguna bèstia carregada en neguna festa anyal ne en dicmenges ne en festes de Madona Sancta Maria, so és: de forment ne de negun blat ne de vin ne d'oli⁹ ne de payla ne de faves ne de lana ne de negunes robes que port per vendra. E çel qui contra farà pagarà per pena e per bant e per quascuna vegada II sous.

De no fer fer breus ne sortajaments

Item, que negun chrestian ne chrestiana no gos anar a juheu ne a juhia ne a ssarrayn ne a ssarrayna per fer fer breus ne sortajar. E qui contra farà pagarà per pena e per ant e per cascuna vegada XX sous.

⁹ de (ratllat).

Fol. 5 v

De ffer breus

Item, que negun çerrayn n(e) çerrayna ne juheu ne juhia no gos fer breu ne sorteiar a chrestian ne a chrestiana, e çel qui contra farà pagarà per pena e per bant LX sous per quascuna vegada, e si no'ls pot pagar estarà LX dies en la preson.

De no soferir joch ne jugadors

Item, que negun no gos tenir ne soferir joch de taffuraria de daus ne de jugadors, de nits ne de dies, en alberch ne en loch amagat, so és a ssa-ber, en la Ciutat ne en los burchs de quella, sots pena de XX sous per cascuna vegada. E en assò no entenen sinó aquells qui tenen taulers a ssabut per jugar, sia que'n leven o no'n leven, per ço que no s'i fassen tafuraries ni àvols tràffechs.

De joch de daus

Item, que negun hom no meta ne faça metra a joch nuyls daus de meyloria, so és a ssaber: minça ne gorda ne dau emplomat ne longuers ne neguns altres daus de neguna meyoria ne d'engan. Encara: que nuyl hom no gos metra tauler fals de cindaurel ne deia salar mostra de diners ne bescomtar soronament. E açò mana la Cort sots pena de L sous a cas-cune per cascuna vegada. E si no'ls pot pagar que estiga L dies en la preson.

Fol. 6

Item, que tafuraria no sia tenguda en nuyl loch de la batlia de Gerona sots pena de L sous. E si'l batle sens consentiment dels jurats ne dóna licència e negun per prechs o per diners, que'l bant vaia per revocat.

Item, que negun o prest en joch a negun qui juch en restadures ne en altres peniores ne y gos pendre¹⁰, sots pena de V sous e de perdra so que auran prestat sobre les peniores, les quals peniores soltament fossen retudes an aquells qui empeiorades les haguessen.

Item, que nuyl hom sots la dita pena per venda de penyores sues o d'altres ne per altre manera per si o per intraposade persona no fassa ne fer faça alcun frau venent de les dites coses.

¹⁰ Espai en blanc.

Que juheu ne juch ab crestian al Cal

Item, que negun juheu no gos jugar al Cal ab negun chrestian a negun joch e encara en la Ciutat en negun loch amagat ne dins la batlia. E si jugar volran puguen jugar en les plaçes públiques dins la Ciutat. E açò mana hom sots pena de X sous per cascuna vegada. E d'açò haia la Cort les dues parts e'l denunciador la terça part. E si'l batle lo'n dóna licència a negun, que vaia per revocat (sic). Emperò que puxen jugar a taules en les cases de crestians.

Item, que nuyl hom no gos jugar de nitz ne de dies en les carniceries ne en la pescateria, sota pena de V sous a cascuna e per quiscuna vegada.

Fol. 6 v

De no jugar la Setmana Sancta

Item, que nuyl hom no juch a negun joch de daus ne de cindaurel per tota la Setmana Sancta, sots pena de X sous a cascun e per cascuna vegada.

De no sufferir vils fembres

Item, que negun taverner ne hostaler ne altra persona no gos per jaser ne per menjar soferir en son alberch nul.la alcavota ne fembre qui públicament s'abandó per diners après del seyn de la oració, sots pena de V sous per a quiscun e per cascuna vegada.

Item, que neguna de les dites fembres [alcavota ne fembre que públicament sa abandó per diners]¹¹ no gosen jurar neguna partida de Déu ne de Madona Sancta Maria ne de Sancts ne de Sanctes, sots pena de X sous a cascun e per quiscuna vegada o d'estar X dies en la preson.

Item, que negun alcavot no gos aturar dins la ciutat de Gerona de II jorns a avant, sots pena de X sous o d'estar X dies en la preson cascun e per quiscuna vegada.

Item, que nuyl hom no gos acuytir negun alcavot en la Ciutat ultra II jorns, sota pena de V sous cascun e per quiscuna vegada.

Fol. 7

De corredors

Item, que negun corredor no gos vendre en gros ne a menut drap de lana qui seu sia ne peya ne altra roba qui sia sua ne a coll ne obrador ne

¹¹ Interlineat.

en altra manera. E qui contra farà pagarà per pena XL sous.

Item, que negun corredor de col no gos vendre neguna ròbia qui sia d'altre corredor de col, si donchs per la Cort no laven, sot la demont dira pena, si donchs no eren robes de son vestit e de sa muyler.

Item, que negun corredor no gos comprar ne ffer comprar negunes robes en encant públic e qui's córreguen per la vila. E qui contra farà pagarà per pena X sous. E aquell o aquella qui lo compraria per lo dit corredor pagarà per pena X sous.

Item, que negun corredor no gos vendre negunt argent que pes més de mig march sinó a rahó de march, si donchs no era en correaga e en arnès d'espassa o de brotxa o punyal, sots pena de X sous per quiscuna vegada.

Item, que tot corredor de coll que aurà venuda roba aia a dir an aquell de qui serà a qui l'aurà venuda si demanat ser'li sarà dins II dies, sots pena de X sous. Encara: que'l dit corredor haia a dir a aq(ue)l qui aurà comprada la roba aquell qui y aurà dit abans i demenats ne són, sots la demont dita pena.

Item, que negun corredor anant corrent per la Ciutat no gos portar espasa ne coltell ne costaler ne altres armes tretes ne scintes, sots pena de X sous.

Fol. 7 v

Item, que negun corredor de coll no gos pendre demanar de neguna roba que's vena corrent més de IIII diners per lliura, sots pena de V sous.

Item, que negun corredor no gos posar fer a la roba que córrega ne vendra ne gos pendra dita de quell de qui la roba serà, sots pena de X sous a cascun e per cascuna vegada.

Encara: que negun de qui sia la roba no y gos dir ne faça y dir, sotz la pena demont dita.

Item, que tot corredor quant haia venuda la roba que li serà comenada per vendra, que'l preu que la haurà venuda lo die e l'endeman deia donar lo preu que n'haurà haüt a aquell de qui serà la roba si per els raquest na serà, sotz pena de X sous per cascuna vegada.

Item, que negun corredor que córrega o encant roba públicament anant o en encant no gos lliurar ne vendra la roba ab condició, si donchs no diu si plau a de qui és, sots pena de X sous a cascun e per cascuna vegada.

Item, que negun corredor ni altre hom qui ús de correteria, sia crestian, sia jueu, no gos usar que correteria entrò que haia assegurat en

poder del dit batle ab fermances covinentz. E si'l corredor és jueu, que haia assegurat per fermances crestianes. E qui contra farà pagarà per pena e per bant L sous.

De quells qui tenen privilegis

Item, que tot hom qui tenga privilegis, cartes o escriptures qui façen per la Ciutat, dins X jorns ho haia denunciar als jurats, sots pena de C sous.

Fol. 8

Dels traginers

Item, que negun traginer que tenga lo camin de Sent Feliu o de Palamors, qui port roba a Sent Faliu o a Palamors e n'aport, que no deia tenir la roba en lo camín o en lo seu alberch d'una nit a avant, sots pena de V sous e de perdre lo loguer. E encara: que'lls ditz traginers que no ho deguen desplegar la roba que haien levada ne deien descusir sach d'avalanes ne d'altra fruyta ne d'altra roba ne trer de quella ne de neguna altra mercaderia, sots pena de XX sous a cascun e per quascuna vegada.

Que bateiat qui sia estat juheu no gos participar ab juheus¹²

Item, que negun bateiat qui sia estat juheu e batejada qui sia estada juhia no gos participar ab juheu ne ab juhia ni entrar en lurs alberchs ne menjar ne boure ab els, sots pena de la despuya e estar en la preson X dies a pan e a ayga.

Que juheus no acúylleguen bateiats ne altres crestians¹³

Item, que negun juheu ne juhia no acúylleguen en lurs cases ne donen a menjar ne a beura a negun bateiat qui sia estat juheu ne a neguna batejada qui sia estade juhia, sots pena de L sous a cascun e per cascuna vegada.

Fol. 8 v

Encara: que neguna ffembre crestiana no alet ne don a menjar a negun infant juheu, sots pena de C sous a cascun e per cascuna vegada.

Encara: que neguna fembre chrestiana no estiga asaulada ne per sir-venta ab negun juheu ne juhia dins lo Cal ne encara no gos jaher en l'al-

¹² Dibuíx.

¹³ Dibuíx.

berch de juheu ni de juhia dins lo Call, sots pena de XX sous a cascun e per quiscuna vegada; ne juheu ne juhia no la gos sotz pena de L sous per jaer ne per estar.

Item, que neguna dona qui haia marit ho sia vídua no gos intrar en casa de juheu ne de juhia menys que seguidor qui fos son parent que no se'n pogués fer matrimoni o que les dones fossen més de dues, sots pena de L sous per quiscuna vegada, que s'aguessen a pagar de lur axovar. No entenen en assò si's desaven per alcun accident dins lo portal de la porta que pagassen bant negut, ne que negun juheu o juhia no los deia aculir sinó en la manera desús dita, sotz pena de C sous a quiscun e per cascuna vegada, de les quals penes haia lo terç l'ecusador e les dues parts la Cort.

*De persones estranyes qui no fan fahena e viuen ben*¹⁴

Item, que tota persona de qualque condicion sia qui no haia mester o art per viura o que estiga ab senyor o renda o violari de què pusca viura, s'aia a presentar devant los jurats dins II dies de puys que la present crida serà feta, sotz pena de X sous a cascun e per cascuna vegada. E qui pagar no'ls porà que estia XX dies en la preson.

Fol. 9

*De hostalers*¹⁵

Item, que negun hostaler no deia pendra de son hosta cor IIII diners per reva per drap de quells qui'ls vendran per fays de cuys o de vadels IIII diners qui's vendra o's vendran. E si l'hostaler aquesta reva no encara (sic), que pusca pendra de son hostal IIII diners entre foch e lit per jorn. Sotz pena de L sous e que sia la terça part de l'acusador. E en assò no entenen negun ciutadan a la reva a pagar.

Del gran

Item, que tot revenador de gran [e de farina]¹⁶ deia tenir la botiga oberta e vena [vendrà]¹⁷ del gran [e de la farina]¹⁸ que aurà a tot hom qui'ls en deman, sots pena de XX sous [V sous]¹⁹.

¹⁴ Dibuiç.

¹⁵ Dibuiços.

¹⁶ Sobrelineat.

¹⁷ Sobrelineat.

¹⁸ Sobrelineat.

¹⁹ Sobrelineat.

Item, que tot corredor o altre hom qui tenga neguna venda de gran de mercaders estranys o d'altres persones, que abans que'n parlen ab negunes persones ni fassen mercat, que'l deien denunciar als jurats si'l volran a obs de la Ciutat, sots pena de C sous.

Dels barbés

Item, que negun barber no gos tenir obert lo obrador per raure en dicmenge ni en festa de Madona Sancta Maria ne lo Divenres Sant ne lo jorn de Pascha ne de Cincogèsima ne de Sension ne de Corpus Christi ne de Sent Johan Babtiste ne de Totz Santz ne de Nadal ne de Ninou ne de Parici, sots pena de II sous per cascun e per cascuna vegada. Encara: que negun barber no tenga en escudela ne en altra cosa sanch fora de son obrador, sots la demont dita pena.

Fol. 9 v

De lavar en Oniar

Item, que negun chrestian e ne chrestiana ne juheu ne juhia ne sarrayn ne sarrayna ne neguna altra persona no lau en la riera d'Onyar bugades ne çenrades en neguna de les dietes festes, so és: dicmenge, festes anyals, festes de Madona Sancta Maria, festes d'apòstols. E aquell o aquella qui contrafarà pagarà per pena e per bant V sous.

Item, que nuyl hom de qualque condicion sia no gos jugar a palet ne a foclera de fferra ne de fust en carrera ne en plassa pública, sots pena de XII diners a cascun e per cascuna vegada.

Item, que nuyl hom no gos aygar [en]²⁰ lo riu d'Onyar cànybe ne ginestes ne lin ne altres coses, so és a ssaber, del mas d'Oniar de Vilaroia entrò a la resclosa de Sent Pere. E qui contrafarà pagarà per bant e per pena per cascuna vegada X sous e perdrà ço que fos aaygat sense tota merçè.

Item, que nuyl hom no gos estendre cànybe ne bregar dins la Ciutat ni en loch públich, sots pena de II sous a cascun e per quascuna vegada.

Item, que nuyl hom ne neguna fembre de qualque condicion sia no lau ne faça levar neguna cosa ne faça ne fer faça neguna sutzura dins neguna de les fonts de la Ciutat e batlia de Gerona, sots pena de II sous.

Item, que neguna persona de qualque condicion sia no faça neguna lejura de III canes luy de les fonts de la Ciutat e batlia de Gerona. E qui

²⁰ Sobrelíneat.

contrafarà pagarà per pena e per bant cascun cascuna vegada II sous.

Fol. 10

Item, que neguna persona chrestiana ne juheu no lau²¹ letugues ne nagun arbolam ne faça neguna lejura en les fonts, sotz pena de II sous a cascun e per quiscuna vegada.

Item, que neguna fembre no lau draps en les passadores qui són sobre lo pont dels framenors de Gerona, sotz pena de XII diners.

Item, que negua persona de qualque condicion sia no gos fer [foc]²² sobre la solada o tahiment del pont maior dels framenors, sotz pena de XX sous a cascun e per quiscuna vegada.

De lavar moques

Item, que tota fembra qui lau moques les aia a lavar dins lo riu d'Oniar en tal manera que sutzsura no puxa romandre en lo loch un levarà, sotz pena de XII diners a cascuna e per quiscuna vegada.

Item, que negun ne neguna de qualque condicion sia no estena ne faça estendra en dijous cuyram gran, avelanes ne lana en l'areny de Gerona, de l'ayga del pont del Mercadal entrò a la dressera de l'alberch d'en Bernat de Banyoles, sotz pena de III sous.

Dels fusters

Item, que nuyls fusters ne altres de qualque condicion sien no serren ne fassen serrar ne tenguen neguna fusta ne artifici de fusta ne peres ne neguna carrera pública ne en la plassa sinó en manera que les carreres e plaçes no'n sien embargades ne stretes, ultra la cara de la carrera emvers la porta de lur alberch, si doncs no era per necessitat d'obra que s'hagués a ffer e's fassa en continent; mas emperò puguen tenir les dites coses a la plassa que és devant los framenors o en lo planiol del burch de la Ciutat appellat de Sent Pere. E qui contrafarà pagarà per pena e per bant cascun e per cascuna vegada II sous.

Fol. 10 v

Item, que negun fuster ne altre persona qui revena la fuste no gos comprar ne fer comprar neguna fusta en la plassa de Gerona, no y gos

²¹ *legu* (ratllat).

²² *Sobrelineat*.

intrar per comprar. Emperò no y entenen fuster qui o compra per altre ab qui obre ne negun qui la compra per obrar en son obrador. E qui contrafarà pagarà per pena V sous a cascun e per cascuna vegada entrò mig die haia sonat.

Item, que nuyl hom no gos escorxar [ho posar]²³ negun caval ne ros-sín ne mul ne asen en neguna part sinó [part la plaga (sic) plaia del port, ves lo port apalat Calaçans]²⁴ en l'alguura part (sic) Güell. Sotz pena de V sous a quiscun e per cascuna vegada.

Item, que neguna persona qui leu leuda e dret per si o per altre persona que no deia pendre ne demanar res sinó son dret, axí con acostumat és. E qui contrafarà pagarà cascun e per quiscuna vegada XX sous, dels quals haurà la terça part l'acusador e les dues parts la Cort.

Item, que negun de qualque condicion sia de die ni de nits no deia obrar ni fer obrar les parets de son alberch en plassa pública ni en carrer públich, meyns de licència dels sobreposats en II. En cars que els no fossen en la Ciutat sens volentat del mosteçaff sotz pena de L sous e de desfer la obra que feta aurà cascun e per cascuna vegada. Encara: que negun maestre de pera ni de fusta ne altra persona no gos fer la dita obra sotz pena de XX sous a cascun e per cascuna vegada.

Item, que negun juheu no gos obrar ne fer obrar ne entretayar carn ne ffer neguna faena en loch públich e en les portes, encara tenent devant cortina, sinó en loch²⁵ amagat als dicmenges ne a les festes anyals ne a festes de Madona Sancta Maria ne a festes de apòstols ne a festes de evangelistes e d'altres festes avent vigília. E qui contra farà pagarà V sous per bant e per pena e per cascuna vegada.

Fol. 11

Item, que neguna persona no gos obrar en neguna taula sensa voluntat dels sobreposatz per tal que puguen pendre mides de les dites taules, sotz pena de L sous; e de so aia la Cort les II parts, e la terça lo denunciador.

Item, que negun draper ho drapera ne mercader ne payer ho altre hom qui vena draps en gros ne a tay no gos tenir obradors oberts ne vendre draps en gros ne a menut dins l'obrador ne fora l'obrador, ço és: a Pascha III jorns e a Nadal III jorns e a Cinchogènia II jorns e a la festa

²³ Sobrelineat.

²⁴ Sobrelineat.

²⁵ *públich* (ratllat).

de Corpus Christi e a totes festes de Madona Santa maria, Asencion e Aparici, sotz pena de XX sous a cascun e per cascuna vegada. Emperò entenen que si lo batle dava licència a nangun d'obrir son obrador, que'ls altres o pusquen fer sensa neguna pena a pagar.

Item, que negun spaciayre ho altra persona de qualque condicion sia no gos vendre realgar a negun asclau ne esclava ne a neguna altra persona, si donchs la persona qui'l comprarà no era persona qui'l agués mester per son offici ho persona qui fos de bona fama que s'agués mester per son offici ho persona qui fos de bona fama que s'hagués mester per rates, sots pena de XX sous.

Item, que nul hom ne neguna fembre de qualque condicion ho estament sia no gos pendre ni robar ni tolra pex a negun pescater ne a neguna pascatera dins la pescateria ne defora ne en altre loch. E qui contra farà pagarà per pena e per bant quiscun e per quiscuna vegada X sous.

Fol. 11 v

Aordonen los honrats jurats IIII banders, los quals prometen e juren d'ésser bons e leyls, de gordar tota la orta e montanya e encara la batlia de la ciutat de Gerona.

Item, aordonen e volen los honrats jurats que'ls dits banders no puguen ne deien pendra de neguna res sinó per la forma e manera qui de jus se seguex:

Primerament, que nuyl hom de qualque condicion sia no gos ne deia pendra rayms ne fruyta de neguna manera, ne cols ne neguna altra ortolissa de neguna manera. E qui contra açò farà pagarà per pena e per bant cascun e per cascuna vegada XX sous, dels quals XX sous aurà la meytat los banders e l'altra meytat aurà la Cort per lo senyor Rey o aquel de qui's pertança. Entenen emperò los dits jurats que si alcun o alcuna de XV anys a amont serà trobat emblant rayms ab còvens o avalanes ab sach, que li sia pres per ladornici.

Item, que negun no gos intrar en neguna possession d'altre per lenyar ni pendre sermens ni avellans ni d'altra lenya, ni encara d'ortes neguna lenya, sots pena e bant de [V]²⁶ sous a cascun e per cascuna vegada. Ni encara no gos fer lenya en negun bosc ni en altra loch un acustumat no serà de lenyar, sotz la dita pena.

²⁶ X (ratllat).

Item, que neguna persona no intra en verger ni en ort clos d'altre [per mal a fer]²⁷, sotz pena de LX sous²⁸ o de perdra lo puyn.

Item, que negun no meta bestiar menut ne gros en camps sembratz ni en vinyes qui's conresen ni en ortz o orta. E qui contra farà pagarà per bant, so és, per cascuna bèstia menuda I sou²⁹, per bèstia grossa II sous³⁰. E en cars que'l bestiar no's puga pendre, que sia pres lo gordian del bestiar e que vaia en la preson e de què'n no inscha entrò que aia pagat lo dit bant o la mala feta. Entenen los ditz juratz que porch sia bèstia grossa.

Fol. 12

Item, que si lo dit bestiar serà trobat dins loch clos, que pach per bant XX sous per cascuna vegada.

E de tots los demont dits bants ordinats a los banders³¹, auran la meytat los ditz banders o aquel o aquella persona qui o denunciarà la terça part des bants.

E en cars que negun o neguna lo dit bant no pogués pagar, estarà en la preson XXX jorns a menjar pan e ayga. Emperò en açò no entenen loch clos, con aquells qui dins loch clos seran atrobats e lo dit bant no poran pagar estara(n) en la preson L jorns a pan e ayga.

Encara aordonen los honrats que en satisfaccion dels trebayls dels dits IIII banders per tal que la orta e camps e vinyes e montanya engir la Ciutat e batlia sià mils gordade e per bon estament dels tonedors, fan e ordenen les ordinacions qui's seguexen:

Primerament, que tot hom [qui tinga]³² orta en la orta de Gerona pach per verssana III diners, e en cars que no sia verssana e que sia ort o fexa pach axí matex IIII diners. Emperò volen los ditz honrats juratz que en cars que negun agués més de XV verssanans de terra, que en aquell cars no sia tengut de pagar sinó V sous.

Item, que tot hom qui age possession en la monta(n)ya de Gerona sie tengut per vesané, ço és: per vinya plantade IIII diners, e per tot l'als qui

²⁷ Sobrelíneat.

²⁸ Ratllat; ara diu *X sous*.

²⁹ Ratllat; ara diu *IIII diners*.

³⁰ Ratllat; ara diu *I sou*.

³¹ *banders* (repetit i ratllat).

³² Manca a l'original.

no serà plantat I diner. Emperò si le dite possession pugerà a més de quantitat V sous, que no sie tengut de donar sinó V sous per tot.

Item, que si los dits bandés veuran a negune persona, sie hom sie fembre, en

Fol. 12 v

neguna malefeta, que'ls dits bandés sien creeguts per lur segrament. Emperò si ven a sagrament de la I bander, que negun no sie tengut de pagar més de V sous.

Item, que'ls dits banders puxen peniorar cascun per los ditz bantz e pendre e metre en la preson cascun si peniora no li donen.

Item, que negun no faça mal ni dampnatge ne injúries ne diga a negun dels ditz banders usant de lur offici, sotz pena de LX sous a cascun; e si no'ls pot pagat, que estiga LX jorns en la preson, e ultra açò que sia punit a albitre de la Cort.

Item, que si los ditz banders seran trobats que els en casa lur o en altre loch se'n aportassen ne se'n fahessen dur ne fer portar a altre en coven ni en cestela ni en camperó ni en faula neguna res qui aportar se puxa, axí con són rayms ni cols ni neguna fruyta ni neguna altra ortalissa de qualque manera fos, ne lénia, que en aquel cars lo dit bander o banders qui açò auran fet³³ o en què se'r trobat negun d'els, pach lo bant a doble e estia XXX dies en la preson, e encara que de present sia remogut de l'offici e que per nuyl temps d'aquell no puga usar. Emperò retenen'se los honrats juratz que'ls ditz banders usan(t) de lur offici puguen menjar de la ffruyta.

Encara ordonen e volen los dits honrats jurats que tot spaciayre qui us de medicina ni negun cirurgian qui haia mester erbes per neguna medicina, que'n puguen culer en tot loch. Emperò si els o macip o fadrin negun serà trobat que's prena rayms o ffruyta ni ortalissa, que pach per bant XX sous, lo qual bant haia a pagar lo senyor ab qui aquel estarà del loguer seu, e si no li dóna soldada que'll dit senyor los haia a pagar, e si's sospita del macip no li tremeta.

Fol. 13

Item, que si negun serà trobat ab bestiar en los ditz bantz de nitz, que pach per bant X sous e la mala feta.

³³ en q (ratllat).

Item, que si alcuna persona amena bestiar per camín públich tenent sa via, que en cars que³⁴ lo dit bestiar anant en neguna mala feta e que'l macip li³⁵ córrega derera de present per gitar'lo de la mala feta, que en aquell cars no sia tengut del bant a pagar, mas de la mala feta.

Item, que si alcun o alguna esportalarà negun loch o enderroquarà paretz o portes, que pach per bant XX sous e oltra açò que aia a ésser punit a conexensa de la Cort.

Declaran emperò los dits honratz jurats que dels demont ditz bantz haien la meytat los dits banders e l'altra meyta sia de la Cort del senyor Rei.

Retenen'se emperò los ditz honratz juratz que en cars que dels demont ditz bantz qui per alcun o alguna seran estatz denunciatz, que aquell o aquella qui o denunciàrà, si bander no era, haia la terça part del dit bant e les dues partz sien entre la Cort del dit senyor Rey e'ls dits banders.

Item, que negun hom ne neguna fembre no gos tenir porch ne truxa en la ciutat de Gerona qui vaia per carrera ne estia fermat en carrera o solt. E qui contra farà pagarà per bant per cascuna vegada II sous. Emperò en açò no entenen porch qui fos escapat o que aquel de qui es lo encalsars.

Item, ordonen los ditz honratz juratz que'ls ditz banders degen dur a portar corn, lo qual deien sonar, e que tot hom qui hoia lo dit corn haia a venir e a assequir aquell qui haurà feta la malafeta, sotz pena de X sous.

Fol. 13 v

Item, que negun corredor ne altra persona qui continuu d'estar en la orta o montanya ne batlia no deu tocar corn sinó los ditz banders per tal que sien coneguts, sotz pena de II sous.

Item, que nuyl hom no compra en la Ciutat, batlia o vageria a negun gran per ravendra, sotz pena de XX sous a quascun e per cascuna vegada.

Item, que negun corredor de col no gos fer negun enquant dins la ciutat de Gerona sinó dins los murs veys o les barbaquanes de la [dita]³⁶

³⁴ e (ratllat).

³⁵ Deia *lii*, ratllada l'última lletra.

³⁶ Sobrelíneat.

ciutat, sotz pena de C sous a cascun e per cascuna vegada. Emperò en açò no entenen robes qui sien d'om mort o d'hom qui's vuyla mudar per estar en altre loch, que ans aquella roba que l'hom qui mort serà dins l'ayn o que's mudarà puxen vendra'la un sa volran; ne axí matex no entenen robes que duguen a col per vendra per la Ciutat. E que'l batla no'n puscha dar licència a negun.

Item, que negun payer o payera o altra persona qui compra o vena peya no gos comprar en negun encant qui's faran dins la ciutat de Gerona negunes robes que haien ab companya sinó per el matex, sotz pena de C sous a cascun e per cascuna vegada. E en assò no entenen negun mercader qui duga la dita peya per revendra en altra loch.

Fol. 14

Item, que negun taverner ni tavernera ni altra persona qui revena vin dins la ciutat de Gerona no gos vendra vin dins la taverna ni defora a negun esclau ni grech ne'ls gos prestar sobre peniores, sotz pena de X sous a cascun e per cascuna vegada, e si'ls havia res prestat perdria so que prestat lus auria.

Item, que tot corredor qui faça venda de censals morts o de violaris qui pugen a quantitat de C lliures de preu no'n gos no'n puxa haver sinó II diners per lliura, I del comprador, altre del venador. E si los violaris o censals morts pugen a més de C lliures³⁷, que'lls dits corredors que'l mercat faran haien mayla per lliura del comprador e mayla del venador. E qui contrafarà pagarà per pena e per bant XX sous.

Item, que nuyl hom de qualque condicion sia no gos parar a coloms ab filiat ne ab altra censura, sotz pena de XX sous.

³⁷ *dit* (ratllat).